

Załącznik nr 3

ks. dr Andrzej Kielian
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
ul. Kanonicza 25
31-002 Kraków
<https://orcid.org/0000-0003-0897-729X>

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Andrzej Kielian

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

Po ukończeniu I Liceum Ogólnokształcącego im. Seweryna Goszczyńskiego w Nowym Targu w 1996 roku, wstąpiłem w tym samym roku do Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej i rozpocząłem studia w Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie. W 2002 roku ukończyłem studia filozoficzno-teologiczne i uzyskałem tytuł zawodowy magistra teologii (dyplom z dnia 8 czerwca 2002 roku) na podstawie pracy magisterskiej z zakresu teologii fundamentalnej pt. *Alvina Plantingi koncepcja Obrony Wolnej Woli jako próba udowodnienia spójności teizmu*, którą napisałem pod kierunkiem ks. prof. Tadeusza Dzidka. Praca została oceniona przez promotora na celujący z wnioskiem o uznanie ją za licencjacką. Jednak z uwagi na zmianę profilu dalszych studiów na tej samej uczelni z teologii fundamentalnej na katechetykę (w latach 2004-2008), pracę licencjacką (licencjat kanoniczny) napisałem na temat: *Katechetyczne implikacje globalizacji*, pod kierunkiem ks. dr. hab. Tadeusza Panusia, prof. PAT, uzyskując dyplom licencjata teologii dnia 19 stycznia 2007 roku.

W trakcie studiów doktoranckich odbyłem trzyletnie kwalifikacyjne studia podyplomowe w zakresie *Poradnictwo i pomoc psychologiczna* w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie (dyplom z dnia 12 czerwca 2006). W roku 2004/2005 uczęszczałem także (za zgodą odnośnych władz) na wybrane zajęcia prowadzone w Instytucie Zarządzania i Ekonomii UJ (m. in. podstawy marketingu i metody badań marketingowych) W 2005 r. uzyskałem dyplom *First Certificate in English* oraz *Attestation de Niveau en Français* wydane przez *Alliance Française* na poziomie B1.

Praca doktorska zatytułowana *Modele nauczania religii rzymskokatolickiej w krajach europejskich* została obroniona 8 lipca 2009 roku. Recenzentami pracy doktorskiej byli ks. prof.

dr hab. Roman Murawski SDB (UKSW Warszawa) oraz ks. prof. dr hab. Janusz Mastalski (PAT Kraków). Została opublikowana w 2010 r. przez wydawnictwo UNUM w Krakowie (ISBN 978-83-7643-027-0). Na tej podstawie uzyskałem dyplom doktora nauk teologicznych w zakresie katechetyki, zatwierdzony przez Radę Wydziału Teologicznego PAT dnia 25 września 2009 roku.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 1 października 2009 roku zostałem zatrudniony na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie na stanowisku asystenta w Katedrze Katechetyki. Kierownikiem katedry był wówczas ks. dr. hab. Tadeusza Panuś, prof. UPJPII. W 2013 roku zostałem awansowany na stanowisko adiunkta w tej samej katedrze.

Do dnia dzisiejszego Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie jest moim pierwszym i jedynym miejscem zatrudnienia, z którym związana jest moja praca naukowo-badawcza, naukowo-dydaktyczna oraz organizacyjna.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy

Jako osiągnięcie naukowe wynikające z art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.) prezentuję monografię zatytułowaną *Przyszłość nauczania religii. Kontekst kultury cyfrowej, nowa dydaktyka i wskazania dla tworzenia podręczników*, Kraków 2021, wydawnictwo UNUM, ss. 240, ISBN 978-83-7643-213-7 (wersja drukowana), ISBN 978-83-7643-214-4 (wersja online), DOI: <https://doi.org/10.21906/9788376432144>; recenzje wydawnicze: ks. prof. dr hab. Andrzej Offmański (USz), ks. prof. dr hab. Marian Zając (KUL). Monografia jest opublikowana w wydawnictwie wedle zalecenia art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a. Wydawnictwo UNUM znajduje się w wykazie wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (poziom I – 80 punktów, unikatowy identyfikator wydawnictwa: 75500).

Celem książki jest ukazanie znaczenia dobrej edukacji religijnej w kształtowaniu nowych odniesień społecznych w wymiarze globalnym. Otoczenie kulturowe i społeczne stanowi najbliższy kontekst kształcenia i rozwoju dzieci i młodzieży bez odwołania do którego trudno wyobrazić sobie nauczanie religii. Stanowi to powód do zastanowienia się nad rolą szeroko pojętej kultury cyfrowej i narzędzi komunikacji internetowej w życiu i edukacji religijnej nastolatków. Przybliżenie powszechnej w wielu kręgach wiedzy na temat oddziaływania nowych mediów na dzieci i młodzież oraz jej agregacja w jedno miejsce przyczynia się do wyciągnięcia wniosków w zakresie dydaktyki nauczania religii oraz wprowadzenia i upowszechnienia nowego modelu podręczników w przekazie treści kulturowych i religijnych, dzięki czemu treści te mogą zostać sformułowane i transmitowane w języku zrozumiałym i atrakcyjnym dla „iGeneracji” – Jean M. Twenge opisuje współczesną młodzież amerykańską jako *iGeneration*, używając gry słów w nawiązaniu do nazwy *iPhone*, by podkreślić, że współczesne pokolenie nie zna świata bez smartfonów i Internetu. Z kolei polska badaczka, Katarzyna Potyrała, podkreśla, że „iMózgi potrzebują iEdukacji”¹, co w kontekście opisywanej pozycji stanowi inspirację do rozważań dotyczących przyszłości nauczania religii i przyjmowanych rozwiązań dydaktycznych w strukturach polskiego systemu oświaty. Istnieje niewątpliwie znaczący wspólnototwórczy kapitał

¹ K. Potyrała, *iEdukacja. Synergia nowych mediów i dydaktyki*, Kraków 2017, s. 272.

interaktywnych środków przekazu, który tworzy swoisty potencjał do wykorzystania w szkolnym nauczaniu religii. Kultura cyfrowa to także istotne „miejsce teologiczne”. Zarówno dydaktyka nauczania religii, jak i szeroko pojęte myślenie teologiczne musi więc zmierzyć się z globalnymi przepływami kulturowymi, które pomimo ambiwalencji są okazją do uczynienia teologii, a także jej szkolnej transmisji w większym stopniu uniwersalną, czyli katolicką. Ta „nowa katolickość”² osiągnięta dzięki komunikacji cyfrowej może skutecznie przyczynić się do aktualizacji teologicznej wizji Kościoła oraz do rozpoczęcia nowej postaci dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego. Argumentem podkreślającym znaczenie tego rodzaju dociekań w danym otoczeniu społecznym jest zawarta w ostatnim punkcie rozdziału pierwszego omawianej monografii zwięzła agregacja danych statystycznych i analiz socjologicznych odnoszących się do polskich nastolatków pod kątem ich aktywności w tworzeniu i wykorzystywaniu wytworów kultury cyfrowej, które w istotny sposób zmieniają modele dorastania dzieci i młodzieży, określanych mianem „iGeneracji”.

Praca *Przyszłość nauczania religii...* ma charakter analityczno-syntetyczny. Przedstawione w drugim rozdziale wybrane elementy kultury cyfrowej zdecydowanie, w powiązaniu z wcześniej ukazanymi czynnikami, generują potrzebę nowej dydaktyki katechetycznej. Ta nowa dydaktyka winna być wielozmysłowa oraz intermedialna, to znaczy łącząca w sobie różne środki wyrazu, których przykładami mogą być: teatr tańca, performance, happening czy wytwory folkloru internetowego, w tym szczególnie memy internetowe o tematyce religijnej, tworzone i remiklowane przez uczniów. Zastosowanie tego rodzaju metod w pracy dydaktycznej niewątpliwie przyczynia się do przekładu kodu języka religijnego na bardziej zrozumiały i łatwiej przyswajalny kod języka kultury cyfrowej. Idąc zatem za myślą Marshalla McLuhana należy zauważyć, iż każde medium – jako środek przekazu – określa strategię dekodowania innych tekstów kultury. Kultura cyfrowa wpływa więc na sposób odbioru treści teologicznych przez uczniów. Nie sposób wyobrazić sobie współczesnego procesu dydaktycznego, który byłby pozbawiony odniesień do zasobów sieciowych. Ten nowy związek tego, co realne z tym, co wirtualne zmienia model edukacji i przyswajania wiedzy, rozszerzając dostęp do informacji dzięki bibliotekom sieciowym (a nie tylko tym szkolnym), a także zmieniając podejście do języka komunikacji, który staje się coraz bardziej uniwersalny i bazujący na powszechnie stosowanym języku angielskim.

Myślą wiodącą rozważań na temat dydaktyki stała się Richarda E. Mayera teoria aktywnego poszukiwania informacji przez ucznia pod kierunkiem nauczyciela. Wspierająca rola techniki jest istotna w procesie konstruowania wiedzy, będącym jedną z trzech metafor (teorii) uczenia się, które Mayer wyróżnił. W tym modelu uczeń aktywnie poszukuje informacji, stara się zrozumieć fakty, przetwarza zdobyte informacje przy wsparciu uzyskanym ze strony nauczyciela i nowoczesnych technologii, a nauczyciel pełni rolę przewodnika poznawczego. Proces nauczania –uczenia się przebiega następująco: najpierw ma miejsce selekcja docierających słów i obrazów, po której dokonuje się organizacja napływającej wiedzy w spójny model mentalny, wreszcie ostatnim ogniwem procesu poznawczego jest integracja, czyli łączenie modeli werbalnych i obrazowych z posiadaną już wiedzą, zgromadzoną w pamięci długotrwałej. Istotą tego podejścia jest takie podawanie wiedzy, by uprościć czynności jej poszukiwania i zrozumienia. Przy tym należy zwrócić uwagę na eliminację z procesu

² Por. P. Schreiter, *Constructing Local Theologies*, Maryknoll, N.Y. 1985; tenże, *The New Catholicity*, Maryknoll, N.Y. 1997, s. 3, 133. Koncepcję Schreitera prezentuje D. F. Pilaro, *'Locus Theologicus' Place, Theology and Globalization*, „Bijdragen. International Journal for Philosophy and Theology” 1/2002, s. 71-98.

dydaktycznego zbędnych dodatków, jak nadmierna ilość anegdot, ciekawostek czy innych elementów odwracających uwagę od istoty rzeczy. Korzystanie z polisensorycznych technik kształcenia, a także prostota i czytelność języka, powiązanie obrazów i słów, wyróżnienia najważniejszych faktów i pojęć przyczynia się do zredukowania ilości przetwarzanych informacji, a zarazem pozwala na bardziej efektywne przyswojenie wiedzy i umiejętności przez ucznia - przedstawiciela epoki cyfrowej.

Do powyższych wskazań dydaktycznych należy dodać argumenty *stricte* katechetyczne. Otoczenie kulturowe nieustannie poddaje bowiem w wątpliwość obecność lekcji religii w szkole, czego przejawem jest także słabnące zaufanie do Kościoła w Polsce. Wyraźnie obecny w przekazie medialnym sprzeciw wobec kulturowego porządku chrześcijaństwa, winien sam w sobie być jednym z motywów do podejmowania twórczego dialogu z kulturą. Tym samym nowa dydaktyka będąca formą dydaktyki dialogu, to jeden z istotnych elementów mających wpływ na efektywność działalności katechetycznej, do której niezbędne jest wprowadzenie idei przyświecającej papieżowi Franciszkowi, a wyrażonej w nowym *Dyrektorium o katechizacji* (2020), którą jest koncepcja „uczniów-misjonarzy”. Jest to niejako podstawowy i czytelny efekt właściwej dydaktyki katechetycznej – wykształcenie osób, które będą aktywnymi podmiotami zmian w Kościele, ludźmi, którzy „mają żywe doświadczenie zmartwychwstałego Chrystusa i przeżywają nowe relacje zrodzone z Niego”³ oraz są gotowi do angażującego i pobudzającego do myślenia dialogu z uczniami podczas zajęć z religii oraz szeroko rozumianej pracy dydaktyczno-wychowawczej w środowisku szkolnym i poza nim.

Przechodząc od teorii do praktyki dydaktycznej, w końcowym fragmencie drugiego rozdziału zaprezentowane zostały podstawowe założenia, opracowanego przez Autora wspólnie z Adamem Berskim, doradcą metodycznym nauczania religii w Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie, programu nauczania religii dla klas V-VIII szkoły podstawowej. Program ze swej natury winien uwzględniać zestaw wiedzy, umiejętności i postaw, niezbędnych z punktu widzenia realizacji celów edukacyjnych, ale opracowanych z uwzględnieniem podejmowanych przez danego ucznia w przyszłości ról społecznych. Prezentowany program proponuje ten właśnie model nauczania oparty na zasadach konektywizmu, podkreślając kształtowanie u uczniów zdolności do postrzegania związków pomiędzy ideami, koncepcjami, faktami i teoriami, co ma sprzyjać rozwojowi myślenia krytycznego oraz nawiązywaniu silniejszej interakcji z otoczeniem cyfrowym, społecznym oraz aksjologicznym ucznia.

Na kanwie programu winny powstawać adekwatne względem założeń dydaktyki epoki cyfrowej pomoce dydaktyczne, dlatego w kolejnym, trzecim rozdziale omówione zostały podręczniki do nauczania religii, w podejściu krytycznym do ich znaczenia w procesie edukacji. Zadaniem właściwego programowania nauczania religii oraz tworzenia pomocy dydaktycznych i materiałów edukacyjnych jest przekazywanie informacji pewnych i odpowiadających ugruntowanej i spójnie przedstawionej wiedzy naukowej oraz aktualizowanie potencjału tkwiącego w uczniach, wraz z ich otwieraniem na rzeczywistość wiary. Nicią przewodnią rozważań tej części monografii stały się opozycje między pojęciami: podręcznik - postpodręcznik, prawda - postprawda, podręcznik analogowy - podręcznik cyfrowy, które wyznaczają główne drogi myślenia o przyszłości podręczników do nauki religii.

³ Papińska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, 23 marca 2020, nr 303.

W rozdziale trzecim mam miejsce także polemika z tezą Bogusława Śliwerskiego jakoby w dobie cyfrowych źródeł informacji podręcznik okazywał się zbędny w procesie edukacji⁴. Wprawdzie można temu stanowisku przyznać słuszość w takim zakresie, w jakim tworzone podręczniki szkolne prezentują anachroniczny i wyidealizowany obraz świata, nieprzystający do realnego otoczenia, w jakim żyją dziś uczniowie, zaś dodając do tego charakterystyczne dla kultury cyfrowej oderwanie informacji od jej fizycznego nośnika, można dojść do przekonania, że cyfrowe zasoby tworzone przez uczniów we współpracy z nauczycielami są adekwatnym następcą szkolnego podręcznika. Tu jednak do głosu dochodzi kolejny aspekt, czyli prawdziwość gromadzonych informacji w kontekście szeroko rozpowszechnionych tzw. *fake news* i konieczności zweryfikowania wiarygodności pozyskiwanych zasobów informacyjnych. Trzeba dodać do tego zjawisko tzw. „baniek informacyjnych”, to jest środowisk sieciowych, tworzonych przez ludzi myślących podobnie i zamkniętych na dialog i konfrontację z niepodzielanymi przez nich przekonaniami. Dyskurs edukacyjny musi być wolny od tego rodzaju uproszczeń, a sama szkoła nie może stać się kolejną tego rodzaju „bańką informacyjną”, lecz ma uzdalniać uczniów do przyjęcia poznanej prawdy w szerokim jej rozumieniu. Zatem rezygnacja z podręczników na rzecz otwartych zasobów sieciowych nie wydaje się w chwili obecnej korzystnym, z punktu widzenia procesu nauczania – uczenia się, rozwiązaniem.

Na horyzoncie rysuje się zatem nowa rola przypisana do klasycznego podręcznika, który nie tyle ma być li tylko źródłem informacji, co raczej narzędziem do ich prawidłowej selekcji i filtracji. Zadaniem, jakie stoi obecnie przed podręcznikiem szkolnym jest przygotowanie ucznia do korzystania z zasobów kultury cyfrowej w sposób świadomy i krytyczny. Ma on również dostarczać uczniowi zestaw narzędzi przydatny dla samodzielnego pozyskiwania, przetwarzania, przyswajania informacji, a następnie wprowadzania w obieg cyberkulturowy wytworów własnych. Podręcznik nie może więc stanowić narzędzia dominacji nad uczniem ani też nie powinien dostarczać arbitralnych, uproszczonych sądów. Ma tworzyć swoiste układy problemowe, możliwe do rozwikłania przez ucznia z pomocą nabytych w szkole umiejętności oraz dzięki wykorzystaniu informacji wieloźródłowych. Przede wszystkim zaś podręcznik, w tym katechizm, ma być wolny od błędów merytorycznych. W warstwie logowizualnej winien nawiązywać do wytworów folkloru internetowego w celu dialogowania analogowego w swej formie podręcznika z wytworami kultury cyfrowej. Nowy katechizm nie może więc stać się postkatechizmem, wprowadzającym uczniów w błąd czy też w gąszcz niezrozumiałych terminów teologicznych.

Jako przykład tworzenia podręcznika do religii dla przedstawicieli kultury cyfrowej podany został pilotażowy projekt krakowskiej grupy autorów podręczników do religii. Można go nazwać modelem eksperckiego *open source*. Polega to na tym, że grupa doświadczonych pedagogów (katechetów) opracowuje zasadniczą treść podręczników. Ta część pracy należy do ekspertów. Opracowana treść jest następnie weryfikowana przez wybranych uczniów i rodziców, którzy mają za zadanie jej ocenę pod względem komunikatywności i klarowności przekazu. Mogą także dodawać własne pomysły czy teksty kultury. Tu funkcjonuje zatem znana z informatyki zasada *open source*, otwartego kodu, możliwego do modyfikacji przez użytkowników końcowych. Dopiero w dalszej kolejności przeprowadzona zostaje korekta językowa, analiza poprawności teologicznej i wreszcie recenzja rzeczoznawców ds. oceny programów nauczania religii i podręczników katechetycznych Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski. Zaangażowanie uczniów w tworzenie

⁴ Por. B. Śliwerski, *Podręcznikowy show*, „Dyrektor Szkoły” 2014 nr 4, s. 15.

podręczników poprzez weryfikowanie komunikatywności języka oraz opiniowanie konstrukcji proponowanych zadań i ćwiczeń, które uwzględniają pracę wieloźródłową, to zasadniczy element nowej formy opracowywania katechizmów. Praca ta wymaga z pewnością kontynuacji, badań, a następnie szerszego omówienia wraz ze wskazaniem przewagi takiego procesu tworzenia podręczników nad innymi. Obecnie jest to wskazanie nowej ścieżki rozwoju konstrukcji podręcznika do nauczania religii.

Edukacja religijna wykorzystująca potrzebę świadomego kształtowania własnej tożsamości, kreowania własnego, niepowtarzalnego „ja”, zarazem wbrew i pod wpływem dominujących nurtów kultury cyfrowej, stanowi szansę na zachowanie ciągłości łańcucha przekazu wartości kulturowych i religijnych w takim stopniu, by malejący wprawdzie wpływ chrześcijaństwa nie został ostatecznie wyeliminowany z kultury i edukacji. Służyć mają temu m. in. adekwatna względem funkcjonowania w cyfrowym otoczeniu dydaktyka katechetyczna i właściwie skonstruowane pod kątem kształtowania samodzielności w zdobywaniu wiedzy podręczniki do nauczania religii.

Monografia poruszająca powyższe zagadnienia może służyć dalszemu rozwojowi dydaktyki katechetycznej i stanowić przyczynek do kolejnych badań nad kształtowaniem dydaktyki, a następnie metodyki szkolnego nauczania religii oraz właściwej formy i treści katechizmów jako pomocy dydaktycznych dla uczniów, którzy dorastają i zdobywają wykształcenie w usieciowionej rzeczywistości.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Jestem współautorem (wraz z Tadeuszem Panusiem) anglojęzycznej monografii *The Perspectives of Catechesis in Europe* (Kraków 2010, UNUM). Stanowi ona pokłosie badań empirycznych, będących podstawą mojej rozprawy doktorskiej. Wskazywałem w niej na szczególną wrażliwość katechezy na kontekst społeczny, stąd istotnym było tu pytanie o kondycję i perspektywy stojące przed nauczaniem religii w społeczeństwie wielokulturowym i wieloreligijnym, zwłaszcza w granicach Unii Europejskiej. Jednocząca się Europa z jednej strony była i wciąż pozostaje szansą dla ewangelizacyjnej działalności Kościoła, lecz staje się w coraz większym stopniu trudnym wyzwaniem dla zachowania katolickości nauczania religii, co z perspektywy jedenastu lat od podjęcia pierwszych badań na ten temat staje się wyraźnie dostrzegalne. Stąd też monografia habilitacyjna stanowi kontynuację w węższym zakresie tematycznym moich długoletnich zainteresowań naukowych.

Do moich pozostałych publikacji naukowych należy zaliczyć dziesięć rozdziałów w monografiach naukowych (w tym jeden w języku angielskim). Opracowania te dotyczyły zarówno zagadnień związanych z metodyką nauczania religii, konstrukcją podręczników do religii, jak i aspektów prawnych edukacji religijnej w Unii Europejskiej.

Jestem także autorem dziesięciu artykułów opublikowanych w czasopiśmie recenzowanych. Ich tematyka była związana zarówno z katechezą szkolną jak i parafialną wraz z opisem otoczenia społecznego, szans i zagrożeń stojących przed uczniami oraz procesem wychowania religijnego dokonującego się w obszarze oddziaływania rodziny, szkoły, środowiska parafialnego oraz społecznego, a szczególnie rówieśniczego. W tym kontekście moje zainteresowania poszerzyły się o system pedagogiczny Marii Montessori i metodę wychowania

religijnego, zwaną Katechezą Dobrego Pasterza, jaka została opracowana i wdrożona w ramach szkół Montessori. Zaowocowało to powstaniem Polskiego Stowarzyszenia Katechezy Dobrego Pasterza, którego jestem przewodniczącym. Ukończyłem także kurs formacyjny Katechezy Dobrego Pasterza – Poziom I (Amerykańskie Stowarzyszenie Katechezy Dobrego Pasterza) oraz Poziom II (Polskie Stowarzyszenie Katechezy Dobrego Pasterza).

Od 2010 r. uczestniczę także w pracach zespołu nauczycieli religii opracowujących podręczniki dla poszczególnych poziomów edukacji. W skład zespołu wchodzi m. in. ks. prof. Tadeusz Panuś, dr Renata Chrzanowska (2010-2015), dr Ewelina Maniecka, mgr Edyta Chojecka i mgr Adam Berski. Efektem prac stało się wydanie serii katechizmów dla przedszkola, szkoły podstawowej do podstawy programowej z 2010 r., obecnie zaś w trakcie realizacji są podręczniki zgodne z programem KWK KEP z 2018 r. oraz autorskim programem (wspomnianym wyżej) dla klas V-VIII szkoły podstawowej *Bóg jest wśród nas*. Wydawcą podręczników jest Wydawnictwo św. Stanisława BM w Krakowie. Są to materiały ogólnopolskie, przeznaczone dla przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych, z zachowaniem praw biskupów diecezjalnych.

Wygłosiłem sześć referatów podczas konferencji międzynarodowych, w tym cztery w języku angielskim. Z kolei siedemnaście prezentacji mojego autorstwa miało miejsce w czasie konferencji krajowych. Ich szczegółowy wykaz znajduje się w załączniku nr 5.

Współpracuję z kilkoma czasopismami jako recenzent artykułów. Recenzowałem publikacje w periodykach: „Acta educationis” (2017; 6:2020); „Studia Katechetyczne” 15:2019; „Biuletyn Edukacji Medialnej” 1:2017; „Katecheta” 4:2016; „Analecta Cracoviensia” 45:2013, „Theologos” 2:2021 (w przygotowaniu), „Journal of Religious Education” 3:2021 (w przygotowaniu).

Oprócz wspomnianego wyżej Polskiego Stowarzyszenia Katechezy Dobrego Pasterza, którego jestem współzałożycielem i przewodniczącym, należę także do następujących organizacji naukowych: Stowarzyszenie Katechetów Polskich (od 15.09.2012 r.) oraz Polskie Towarzystwo Teologiczne (od 23.02.2010 r.). Odbyłem także kilka kwerend bibliotecznych w Bibliothèque nationale de France w Paryżu oraz w Institut Catholique de Paris (w latach 2007-2017).

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę.

6.1. Osiągnięcia dydaktyczne

Od 1 października 2009 roku jestem pracownikiem etatowym na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. W latach 2009-2021 prowadziłem tam zajęcia na następujących kierunkach studiów: teologia kapłańska, teologia katechetyczno-pastoralna i systematyczna, studia licencjacko-doktoranckie, kierunek nauki o rodzinie (studia niestacjonarne, Wydział Nauk Społecznych UPJPII), Uniwersytet Trzeciego Wieku, Podyplomowe Studia z Katechezy Przedszkolnej. Ich szczegółowe zestawienie znajduje się poniżej:

- Kierunek teologia kapłańska (WT)
 - 1) katechetyka i dydaktyka (ćwiczenia)
 - 2) katechetyka – zagadnienia wybrane (ćwiczenia)

3) praktyki pedagogiczno-katechetyczne (ćwiczenia)

- Kierunki teologia katechetyczno-pastoralna i systematyczna (WT)
 - 1) katechetyka formalna (wykład)
 - 2) katechetyka fundamentalna (ćwiczenia)
 - 3) katechetyka materialna (ćwiczenia)
 - 4) katechetyka (wykład)
 - 5) praktyki pedagogiczno-katechetyczne (ćwiczenia)

- Studia licencjacko-doktoranckie (WT)
 - 1) *Jakie są dziś modele nauczania religii w Europie?*
 - 2) *The Challenges and the Future of Teaching Religion* (wykład w języku angielskim)
 - 3) *Symbol Literacy in Religious Education* (wykład w języku angielskim)
 - 4) *Religious Symbols in Education* (wykład w języku angielskim)

- Kierunek nauki o rodzinie (Wydział Nauk Społecznych UPJPII - studia niestacjonarne)
 - 1) *Trenerzy, influencerzy, autorytety: młodzież i rodzina w dobie popkultury* (wykład)

- Uniwersytet Trzeciego Wieku
 - 1) *Opanowanie - moc twórczego życia w myśli filozofów starożytnych i Apostoła Pawła* (wykład)

- Podyplomowe Studia z Katechezy Przedszkolnej (WT)
 - 1) katechetyka formalna
 - 2) praktyki pedagogiczno-katechetyczne

Ponadto prowadziłem zajęcia w języku angielskim w ramach programu wymiany studentów Erasmus+ na Wydziale Teologicznym UPJPII w Krakowie (2017-2019) oraz w ramach programu Erasmus+ Staff Mobility for Teaching w University of Malta, Faculty of Theology (2017).

Byłem także wykładowcą przedmiotów z zakresu przygotowania pedagogiczno-katechetycznego w Instytucie Teologicznym Księży Misjonarzy w Krakowie (2010-2017), Wyższym Seminarium Duchownym Księży Sercanów w Stadnikach (2011-2015), Wyższym Seminarium Duchownym Braci Kapucynów w Krakowie (2010-2016), Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej (2012-2017) oraz w Wyższym Seminarium Duchownym Ojców Franciszkanów w Krakowie (2016-2018).

Byłem także opiekunem studentów rocznika 2013-2018 teologii o specjalności katechetyczno-pastoralnej.

Jestem autorem rozdziału w zbiorze tekstów dla studentów do ćwiczeń z teologii fundamentalnej, wydane w Wydawnictwie Naukowym UPJPII w Krakowie:

Bóg a zło. Alvin Plantinga i John Leslie Mackie [w:] *Teologia fundamentalna. Wybór tekstów*, red. T. Dzidek, Ł. Kamykowski, A. Napiórkowski, D. Wąsek, Kraków 2011, WN UPJPII, ISBN 978-83-7438-262-5, s. 36-41.

Jestem promotorem pomocniczym dwóch prac doktorskich z katechetyki:

- Chrzanowska, R., *Teatr w służbie katechizacji*, Kraków 2017, ss. 373;
- Walkowiak, N., *Wychowanie religijne w systemie pedagogicznym Marii Montessori w Polsce i we Włoszech*, Kraków 2020, ss. 238.

6.2. Osiągnięcia organizacyjne

W latach 2009-2021 podejmowałem następujące prace administracyjno-organizacyjne:

- 1) wydziałowy koordynator przygotowania pedagogicznego – odpowiedzialny za tworzenie regulaminów, koordynację, dokumentowanie (dzienniki praktyk, konspekty, karty przygotowania pedagogicznego) i przebieg praktyk psychologiczno-pedagogicznych i dydaktyczno-katechetycznych (2010-2021).
- 2) sekretarz na osiemnastu obronach doktoratów na Wydziale Teologicznym UPJPII w Krakowie
- 3) organizator warsztatów wyjazdowych dydaktyczno-katechetycznych dla studentów teologii – rokrocznie w latach 2012-2019 – informacje szczegółowe zawiera załącznik nr 5
- 4) w ramach współpracy WT UPJPII oraz Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitalnej w Krakowie, organizator warsztatów i konferencji metodycznych dla nauczycieli katechetów w latach 2017-2021 – informacje szczegółowe zawiera załącznik nr 5
- 5) współorganizator dwóch międzynarodowych konferencji we współpracy z: Uniwersytetem Preszowskim w Preszowie (Greckokatolicki Wydział Teologiczny) oraz Tilburg School of Theology, Tilburg University – informacje szczegółowe zawiera załącznik nr 5.

W ramach współpracy międzynarodowej:

- 1) od 2017 r. – współpraca z Tilburg School of Theology (Holandia)
 - 2) od 2018 r. – współpraca z Greckokatolickim Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu w Preszowie (Słowacja)
 - 3) od 2020 r. – nawiązanie współpracy z Australian Catholic University
- Informacje szczegółowe na temat zakresu podejmowanej współpracy oraz wspólnych projektów i organizowanych wydarzeń naukowych (w tym wspomnianych wyżej konferencji międzynarodowych) zawiera załącznik nr 5.

6.3. Konferencje i wykłady popularyzatorskie

Do głównych osiągnięć w zakresie popularyzacji nauki należy zaliczyć:

A. Konferencje popularyzatorskie i formacyjne:

Konferencje i seminaria popularyzatorskie i formacyjne były organizowane systematycznie od 2011 do 2019 r. Inicjatywy te zostały przerwane z powodu pandemii, jednak wiele wydarzeń odbywało się w tym czasie online dzięki mojemu zaangażowaniu w pracę w Wydziale Katechetycznym Kurii Metropolitalnej w Krakowie (2017-2021). Uczestnikami tych wydarzeń byli w znacznej większości studenci teologii i nauczyciele religii – księża, siostry zakonne oraz

katecheci świeccy. Korzystali z nich sporadycznie nauczyciele innych przedmiotów, a także wielu dwuprzedmiotowców (zazwyczaj uczących religii i innych przedmiotów). Szczegółowy wykaz tych wydarzeń oraz instytucji współpracujących znajduje się w załączniku 5.

B. Artykuły popularnonaukowe i współpraca z mediami:

Opublikowałem pięć artykułów popularnonaukowych, pięć homilii, a także podejmowałem współpracę ze środkami przekazu w zakresie dotyczącym organizacji i przebiegu nauczania religii w szkole oraz katechezy parafialnej (w związku z pełnioną funkcją dyrektora Wydziału Katechetycznego). W latach 2017-2020 redagowałem także periodyk informacyjny dla katechetów archidiecezji krakowskiej („Komunikaty”). Szczegółowy wykaz znajduje się w załączniku 5.

C. Redakcja podręczników do nauki religii w szkole, innych pomocy oraz materiałów dydaktycznych

Od 2010 r. biorę udział w opracowaniu pomocy dydaktycznych do nauki religii w szkole. Tworzenie programów katechetycznych przez środowisko krakowskich katechetów i katechetyków zostało zapoczątkowane powołaniem przez ówczesnego metropolitę krakowskiego, kard. Stanisława Dziwisza, zespołu autorów, który to zespół korzystając z doświadczenia Kościoła krakowskiego, przygotował programy nauczania dla gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych. Nawiązując do nauczania Jana Pawła II oraz świętych i błogosławionych wywodzących się między innymi z archidiecezji krakowskiej, opracowano autorskie programy⁵ odwołujące się do dziedzictwa teologicznego i historycznego Kościoła. Przygotowano także podręczniki do nauki religii dla uczniów i materiały metodyczne dla katechetów na wszystkie etapy edukacyjne. Programy nauczania oraz podręczniki zaczęły obowiązywać w szkołach na terenie Archidiecezji Krakowskiej od 1 września 2012 r.

Po reformie strukturalnej systemu oświaty w Polsce na mocy ustawy z 14 grudnia 2016 r.⁶ i wprowadzeniu na powrót ośmioletniej szkoły podstawowej, konieczne stały się zmiany w podstawie programowej i w programie nauczania religii katolickiej w Polsce. Nowe dokumenty katechetyczne stały się inspiracją do opracowania nowego programu nauczania religii w środowisku krakowskich katechetów i katechetyków. Po analizie treści programu Komisji Wychowania Katolickiego KEP podjęto decyzję stworzenia autorskiego programu dla klas V-VIII szkoły podstawowej⁷. Podjęto także decyzję o ponownej redakcji podręczników do religii dla wszystkich etapów edukacyjnych, dostosowanych do wytycznych dokumentów programowych katechezy Kościoła katolickiego w Polsce z 2018 roku. Obecnie podręczniki, ćwiczenia (karty pracy) oraz poradniki metodyczne dla nauczycieli i pomoce audiowizualne (prezentacje, plansze, mapy, quizy, gry dydaktyczne) są opracowywane przez grupę katechetyków i katechetów pod moim kierunkiem, w ścisłej współpracy z kierownikiem Katedry

⁵ R. Chrzanowska, T. Panuś, *Programy nauczania religii – Rozradowanie się w Duchu Świętym i Bądźcie mocni! Główne idee w świetle Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2015.

⁶ Por. Ustawa Prawo oświatowe, Dz. U. 2017, poz. 59; tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 910, 1378, z 2021 r. poz. 4.

⁷ A. Berski, A. Kielian, *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w klasach V–VIII szkoły podstawowej Bóg jest wśród nas – katecheza mistagogiczna wprowadzająca w historię zbawienia*, Kraków 2021.

Katechetyki WT UPJPII w Krakowie, ks. prof. dr hab. Tadeuszem Panusiem i z wydawnictwem św. Stanisława BM w Krakowie.

Wykaz podejmowanych zadań:

- 2005 r. – członek zespołu redakcyjnego materiałów *3 razy m czyli mocni mocą miłości* dla uczestników katechezy parafialnej szkół ponadgimnazjalnych (wyd. św. Stanisława BM, Kraków 2005)
 - od 2010 do 2016 r. – redaktor ogólnopolskich podręczników do religii dla przedszkoli i szkół podstawowych (wyd. św. Stanisława BM w Krakowie)
 - od 2018 r. do 2023 r. (planowany czas trwania projektu) – redaktor kolejnej serii podręczników do nauczania religii dla przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych (wyd. św. Stanisława BM w Krakowie)
 - 2020 r. – współautor materiałów dla kandydatów do bierzmowania i animatorów *Pociąg do świętości. Stacja Bierzmowanie. Scenariusze spotkań – celebracje – muzyka – filmy – karty pracy* (wyd. św. Stanisława BM, Kraków, 2020, ISBN 978-83-8224-005-4)
- Szczegółowy wykaz zredagowanych materiałów edukacyjnych znajduje się w załączniku 5.

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej

W latach 2017-2021 pełniłem funkcję dyrektora Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitalnej w Krakowie. Wcześniej, w latach 2004-2012 byłem pracownikiem tegoż Wydziału. Stąd też znaczna część pracy organizacyjnej, popularyzatorskiej oraz tworzenie pomocy dydaktycznych związane było z możliwością nawiązywania szerokiej współpracy wielu instytucji kościelnych i oświatowych, tj. UPJPII, Kurii Metropolitalnej, Wydawnictwa św. Stanisława BM w Krakowie, Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli oraz Małopolskiego Kuratorium Oświaty. Wykaz najważniejszych inicjatyw podejmowanych we współpracy z tymi instytucjami znajduje się w załączniku nr 5.

Dużą część mojej aktywności stanowiło i nadal stanowi tworzenie pomocy dydaktycznych. Chodzi tu głównie o redakcję podręczników do nauki religii, co czynię od 2010 r., w związku z tym wielokrotnie publikacje naukowe stanowiły pokłosie podejmowanych działań. Pełniąc funkcję dyrektora Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitalnej w Krakowie wspierałem katechetów w tworzeniu interaktywnych i wielozmysłowych materiałów dydaktycznych. Efektem współpracy z mgr Pauliną Szostak-Machnicą, niebędącą wprawdzie nauczycielem religii, stał się cykl ilustracji dla dzieci do niedzielnej ewangelii, publikowany regularnie od 2017 r. na stronie: <https://katecheza.diecezja.pl/niedzielna-ewangelia/> a od czerwca 2021 r. w witrynie Polskiego Stowarzyszenia Katechezy Dobrego Pasterza: <https://dobry-pasterz.org.pl/niedzielna-ewangelia/>

Zostały także przygotowane dwie maty sensoryczne nawiązujące do dawnych flanelografów, wykonane z materiałów tekstylnych i umożliwiające wielozmysłowe poznawanie przez uczniów prezentowanego materiału. Pierwsza z nich to „Stworzenie świata”, druga to „Arka Noego”. Sposób wykonania i możliwości zastosowania edukacyjnego maty „Stworzenie świata” można zobaczyć: <https://www.youtube.com/watch?v=Vm2XxtnpdOE>. „Arka Noego” jest szerzej opisana w dwóch lokalizacjach: <https://katecheza.diecezja.pl/szkoly-specjalne->

[materiały/](#) oraz <http://kreatywnakatecheza.blogspot.com/p/maty-edukacyjne.html>. Mój udział w powstawaniu mat sensorycznych ograniczał się do bieżącej konsultacji zastosowanych rozwiązań, a następnie obejmował promowanie już gotowych pomocy poprzez ich wykorzystanie w kształceniu przyszłych nauczycieli, możliwość wypożyczenia do poszczególnych szkół oraz prowadzenie warsztatów ukazujących ich edukacyjny potencjał (głównie podczas konferencji popularyzatorskich i formacyjnych).

Ponadto, w latach 2007-2014 w parafii Matki Bożej Fatimskiej w Krakowie oraz w latach 2014-2021 w Kolegiacie św. Anny w Krakowie w ramach obowiązków duszpasterskich spełnianych przeze mnie brałem pełny udział w posłudze niedzielnej, świątecznej, sakramentalnej, regularnie prowadziłem katechezy przedchrzcielne, katechezy przygotowujące do sakramentu bierzmowania, a w parafii św. Anny także duszpasterstwo chórzystów *Schola Cantorum Cracoviensis* oraz zajmowałem się korespondencją obcojęzyczną.

Należałem także do wielu komisji, zespołów i organizacji pozauczelnianych, pełniąc w nich różne funkcje. Ich szczegółowy wykaz został zamieszczony w Załączniku 5.

Powyższy dorobek przedstawiam do oceny w przewodzie o nadanie stopnia doktora habilitowanego nauk teologicznych.

podpis wnioskodawcy